

๖๕
หนังสือ

ตำนานวัดกุเต้า

รวบรวมโดย

อาจารย์ชุ่ม ณ บางช้าง

พิมพ์จำหน่ายในงานฉลองอุโบสถวัดกุเต้า

ค. ศรีภูมิ อ. เมืองเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่

294. 3135

862127

ในวันที่ ๗-๘ มีนาคม ๒๕๑๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

๒๕๖๑๐ ตำบลดอนตะกั่ว

ภาพเจดีย์ วัดแก้ว

ด้วยอภินันทนาการ

พระมหาศีรพงศ์ วงศ์ไชย

เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน
ผู้ริเริ่มจัดพิมพ์ตำนานวัดกุเต้า

ตำนานวัดกุเต้า

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

รวบรวมโดย

อาจารย์ชุม ฦ บางช้าง

พิมพ์จำหน่ายในงานฉลองอุโบสถวัดกุเต้า

ต. ศรีภูมิ อ. เมืองเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่

ในวันที่ ๗-๙ มีนาคม ๒๕๐๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บพบุรีการพิมพ์

29 ราชมรรคา ซอย ๑๑ เมือง เชียงใหม่
นายชุมพล ออมศิลป์ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา

เลขที่ ๑๒

เลขหมู่

294.3135

8621 U

เลขทะเบียน

น ๓๒ ๓๒๕๓/๑ จบ.

คำนำ

“วัดกุเต้า” เป็นวัดที่สำคัญวัดหนึ่งในเชียงใหม่ โดยเฉพาะมีเจดีย์ที่มีรูปแปลกกว่าวัดอื่น ๆ คือ มีรูปคล้ายน้ำเต้า แต่จากคำบอกเล่าของคนโบราณบอกว่า เป็นรูปบาตรคว่ำซ้อนกันถึง ๕ ลูก ซึ่งแสดงว่า คนสร้างได้สร้างไว้ เพื่อเป็นคติเปรียบเทียบ ถึงบาตรของพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ ที่จะมาตรัสรู้ ในภัทรกัลป์นี้ คือ พระกกุสันธะ, พระโกนาคมนะ, พระกัสสปะ, พระโคตมะ , และ พระศรีอริยเมตไตรย, ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่สนใจของพุทธศาสนิกทั่วไปทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัด ตลอดจนชาวต่างประเทศ ส่วนมากผู้ที่ไปชม และนมัสการมักจะถามถึงประวัติของเจดีย์ บางคนก็ถามถึงหนังสือประวัติซึ่งข้าพเจ้าเองก็สนใจไม่สามารถจะหาให้ได้ เพราะไม่เคยพิมพ์เป็นเล่ม จะมีก็เพียงคำบรรยายแบบย่อ ๆ ข้าพเจ้าคิดจะพิมพ์หลายครั้งแต่

ไม่สำเร็จ เพราะประวัติในหนังสือส่วนมากไม่ค่อยละเอียด
มาครั้ง^{นี้} ทางวัดได้ปฏิสังขรณ์อุโบสถขึ้นและ
จะได้ทำการฉลอง ในวันที่ ๗ - ๘ มีนาคม ๒๕๐๓ น
ข้าพเจ้าจึงได้ไปปรึกษา อาจารย์ชุ่ม ณ บางช้าง ที่บ้าน
“กระท่อมลพบุรี” เพราะท่านผู้^{นี้}เชี่ยวชาญในด้านประ
วัติศาสตร์เป็นอย่างดี ท่านเห็นด้วยกับข้าพเจ้า และรับ
ปากว่าจะเขียนให้ละเอียด เพื่อเป็นการเผยแพร่แก่ผู้
สนใจโดยเขียนให้^{นี้} เพื่อเป็นการกุศล ข้าพเจ้าจึงขอ
ขอบคุณ และอนุโมทนา อาจารย์ชุ่ม ณ บางช้าง ไว้
ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง ความดีของหนังสือเล่มนี้ ขอมอบให้ท่านผู้
เขียน และท่านผู้สนใจ ตลอดจนท่านที่มีอุปการะแก่วัด
กุ^{นี้} เต้าทุกท่าน หากจะมีสิ่งขาดตกบกพร่องบ้าง ข้าพเจ้า
ขอรับแต่เพียงผู้เดียว

ขอได้รับความปรารถนาดี
พระมหาศิริพงศ์ วงศ์ไชย

คำนำของผู้เขียน

ท่านเจ้าอาวาสวัดกุเต้า ได้ปรารภกับข้าพเจ้าว่า ใครจะได้ตำนานวัดกุเต้าที่ถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อตีพิมพ์ ออกเผยแพร่ ในการฉลองพระอุโบสถของพระอาราม แห่งนี้ ข้าพเจ้าได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องของ พระพุทธศาสนา และเป็นเรื่องการกุศล จึงรับปากกับ ท่านว่า จะช่วยเขียนให้เท่าที่ข้าพเจ้ามีความรู้ความ และ ความสามารถโดยมิได้คิดค่าตอบแทนจากท่าน โดย ยอมอุทิศแรงงานเพื่อช่วยเกื้อกูลพระพุทธศาสนา และ เผยแผ่ความรู้แก่ผู้มาชมพระอารามที่มีพระเจดีย์รูปทรง แปลกประหลาด และสวยงามที่สุดในภาคเหนือของ ประเทศไทย นับได้ว่า ยากที่จะหาแห่งใดเสมอเหมือน

แต่การเขียนตำนานของวัดก็ดี ของพระเจดีย์ หรือโบราณวัตถุใด ๆ ก็ดี จำเป็นต้องมีหลักฐานหรือ ข้อเท็จจริงในทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องประกอบ จะ ถอดเอาแต่คำบอกเล่า โดยปราศจากหลักฐานมา

เขียนหาได้ไหม และโดยเฉพาะวัดกุเต้าแห่งนี้ข้าพเจ้า
มีความสนใจอย่างยิ่ง ด้วยเห็นพระเจดีย์มีรูปทรงประ-
หลาดผิดกว่าแห่งอื่น ๆ ในราชอาณาจักรไทยที่ข้าพเจ้า
ได้เคยพบเห็นมาแล้วในภาคกลาง และภาคตะวันออก
เฉียงเหนือ ข้าพเจ้าได้มาชมวัดกุเต้าในปีแรกที่มา
รับราชการที่เมืองเชียงใหม่ คือ ปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ซึ่ง
เป็นเวลานานเกือบชั่วอายุคนมาแล้ว ข้าพเจ้าได้สอบ
ถามถึงเรื่องการสร้างพระเจดีย์กุเต้าจากผู้สูงอายุหลาย
ท่านซึ่งมีบ้านเรือนอยู่ใกล้ ๆ กับพระอารามแห่งนี้ก็ได้
รับคำบอกเล่าว่า เป็นพระเจดีย์ที่พม่าสร้างแข่งกับพระ
เจดีย์หลวงกลางเมืองนครเชียงใหม่

ในการเขียนตำนานวัดกุเต้านี้ ข้าพเจ้าได้อาศัย
หลักฐานจากตำนานเมืองเชียงใหม่บ้าง พงศาวดารโยนก
บ้าง และพงศาวดารพม่าบ้างมาประกอบกับการค้นคว้าของ
ข้าพเจ้าด้วย และได้พยายามเขียนให้ดีที่สุดเท่าที่จะ
สามารถเขียนได้ แต่จะถูกต้องสมบูรณ์สมดังปรารถนาของ
ท่านเจ้าอาวาสหรือไม่นั้นข้าพเจ้ายังไม่กล้ารับรอง

หม่อม ฌ บางช้าง

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓

ตำนานวัดกุเต้า

ตำนานจากคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมา

ผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งชายและหญิงมักจะเล่าให้ลูกหลาน
และผู้ใดรู้เกี่ยวกับเรื่องราวการสร้างพระเจดีย์ประหลาด
ของวัดกุเต้าเป็นอย่างดีเหมือนกันว่า ครึ่งหนึ่ง กองทัพ
พม่ายกมาประชิดเมืองเชียงใหม่ หมายจะตีเอาเมือง
แต่พวกชาวเมืองเชียงใหม่ ช่วยกันรักษาเมืองทำการสู้
รบอย่างแข็งขัน จนทางฝ่าย ข้ำศึก ไม่สามารถตีหัก เอา
เมืองได้ แม้ทัพพม่าจึงทำให้ทางฝ่ายเชียงใหม่สร้าง
พระเจดีย์แข่งกัน ถ้าฝ่ายใดสร้างเสร็จก่อน ฝ่ายนั้นก็
เป็นฝ่ายชนะ แม้นทางฝ่ายพม่าแพ้ก็จะเลิกทัพกลับไป
หากทางฝ่ายเชียงใหม่แพ้ก็ต้องส่งเครื่องราชบรรณา

การให้แก่ม้าเป็นค่าปรับใหม่ในการพ่ายแพ้ การ
สร้างพระเจดีย์พนัณกันครั้ง^{๕๕} ทางฝ่ายพม่าจะสร้าง
นอกกำแพงเมืองด้านเหนือในบริเวณที่ตั้งค่ายของพม่า
ส่วนทางเชียงใหม่จะสร้าง ณ ที่ใดภายในเมืองก็ได้ -
ตามชอบใจ ทางชาวเชียงใหม่ก็ยอมรับการทำพนัณ
จึงมีการสร้างเจดีย์แข่งขันกันขึ้น คือ ทางฝ่ายพม่า
สร้างเจดีย์กู่เต้า ส่วนทางเชียงใหม่สร้างเจดีย์หลวง
ขึ้น ณ บริเวณกลางใจเมือง แต่เนื่องจากทางเชียง-
ใหม่สร้างเจดีย์ใหญ่มาก เพราะประสงค์จะเอาชนะข้า
ศึกให้ได้แม้จะระดม กำลังคนทั้งเมืองก็ยัง ไม่ ทน ฝ่าย
พม่าซึ่งสร้างเจดีย์เล็กกว่ามาก ทางฝ่ายพม่าก่อเจดีย์
ได้เกือบครึ่งองค์ แต่ทางฝ่ายเชียงใหม่เพิ่งก่อฐานเสร็จ
เมื่อพวกชาวเมือง เห็นฝ่ายตรง ข้ามสร้าง เจดีย์ ได้รวดเร็ว
เช่นนั้นต่างตกใจคิดว่า แม่นั่นขึ้นสร้างแข่งกันใน
ลักษณะเช่นที่ทำอยู่ในขณะ^{๕๖}นี้ คงตกเป็นฝ่ายปราชัยแน่
นอน ต่างปรึกษากันหาอุบายเอาชนะข้าศึกให้ได้

มีคนหัวคิดปราดเปรื่อง แนะนำให้ใช้สาตกะลาไม้ไผ่
สานเป็นเสื่อโอบรอบฐานเจดีย์ แล้วทาสาดด้วยสีดิน
แดงอันเป็นสีของอิฐเผาใหม่ ๆ แล้วใช้ไม้ไผ่ลำยาวทำ
โครงเจดีย์แล้วเอาสาตกะลาที่ทาสีดินแดงเรียบร้อยทับ
โครงไม้ไผ่โดยรอบเมื่อมองดูในระยะไกลจากค่ายพม่า
ด้านนอกเมือง ก็จะได้เห็นเป็นเจดีย์สร้างใหม่อย่างปราศ
จากข้อสงสัย คนเหล่านั้นได้ฟังต่างเห็นชอบด้วยให้
ระดมกำลังคนตัดไม้ทั้งที่จะทำเสาโครงองค์เจดีย์ และ
ที่จะสานสาตกะลามาเป็นจำนวนหลายสิบลำ แล้ว
ระดมกำลังกันจักตอกสานสาตกะลาหลายสิบผืน ตาก
แดดให้แห้ง เตรียมสีแดงมาไว้หลายโอ่ง พอตาก
สาตแห้งแล้วก็ทาสาดกะลาผืนแดดไว้จนสีแห้งสนิท พอ
ตกเวลากลางคืนก็ช่วยกันยกสาตกะลาขึ้นพาดโครงเจดีย์
ที่เตรียมไว้ ผูกสาตตรึงติดกับเสาโครง เร่งมือทำ
กันเพียงคืนเดียวก็แล้วเสร็จ ดูจากระยะไกลเหมือนกับ
เจดีย์สร้างใหม่ไม่มีผิดเลย พวกชาวเมืองพากันขึ้น

ชมยินดีที่ฝ่ายศัตรูจะต้องถูกอุบายพ่ายแพ้ และจะ
ต้องเลิกทัพกลับไปอย่างแน่นอน

วันรุ่งขึ้น หลังจากทัพพวกในเมืองสร้างเจดีย์ด้วยสาต
กะลาทาสดินแดงเรียบร้อยแล้ว พวกทหารพม่าขึ้นก่อเจดีย์
ต่อกันแลเห็นเจดีย์สร้างใหม่สูงตระหง่านอยู่ภายในเมือง ก็รู้
ว่าทางฝ่ายตนพ่ายแพ้แล้ว แม้ทัพพม่าจึงล่าทัพกลับไปทั้ง
เจดีย์ที่ก่อค้างไว้อย่างนั้น ผู้บอกเล่าบางคนบอกว่า ฝ่าย
พม่าอยู่สร้างต่อจนเสร็จแล้วเลิกทัพกลับไป ลางคนว่า
พวกชาวเขียงใหม่ช่วยสร้างต่อจนเสร็จ พร้อมกับสร้างพระ
เจดีย์หลวงขึ้นจนเสร็จเรียบร้อยเช่นเดียวกัน

อันที่จริงถ้าจะพิจารณาตามเค้าเรื่องของตำนานข้าง
บนนี้ก็ดูท่าทางจะเป็นไปได้อยู่บ้าง เนื่องจากเคยมีตัวอย่าง
มาแล้วในสมัยก นครทวีปไชย เป็นหัวเมืองใหญ่ในแคว้น
แคว้นล้านนาไทย สมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เมื่อพระเจ้า -

อาทิตยราช ครอบครองกรุงไชย นั้น พระเจ้าลพบุรีผู้ครอง
เมืองละโว้ ยกกองทัพมารบเคยมีการขัดแย้งกัน และ
สงครามเจตย์แย่งกันถึงสองอย่าง การต่อสู้แบบแข่งขันกัน
เรียกว่า อรรณพยุทธ์ แต่ตามตำนานที่อ้างมาในตอนต้นยังขาด
หลักฐานสำคัญไปสองประการด้วยกัน คือ ในประการแรก
ไม่มี วัน, เดือน, ปี, ที่พม่ายกกองทัพมาประชิดเมืองเชียงใหม่
และในประการหลัง ไม่ปรากฏว่า ใครเป็นกษัตริย์ปกครอง
เมืองเชียงใหม่ ในขณะที่กองทัพพม่ายกมาตีเมือง เมื่อขาด
หลักฐานสำคัญถึงสองประการเช่นนี้ ตำนานข้างต้นจึงมี
ลักษณะอย่างโคลงลอย คือ ไม่มีอะไรแน่นอน จะถือเอาเป็น
เป็นจริงเป็นจังหาได้ไม่ ตำนานที่เล่าต่อ ๆ กันมานั้นนอก
จากจะปราศจากแก่นสารแล้วยังจะทำให้ผู้รับฟังเกิดความเข้าใจ
ใจไขว้เขวไปจากความจริงอีกด้วย ทั้งนี้เพราะตามความ
จริงในทางประวัติศาสตร์นั้น พวกพม่ารู้จักพวกชาวลานนา
ไทย และโดยเฉพาะชาวเชียงใหม่ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๘๑
ในรัชสมัยของ พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ หรือ พระเจ้าหงสาวดี

สิ้นคำ (สุวรรณเอกฉัตร) เป็นกษัตริย์ปกครองราชอาณาจักร
พม่า ได้ทรงแต่งราชทูตมาผูกไมตรีกับนครเชียงใหม่ ซึ่ง
มีกษัตริย์เป็นผู้หญิง คือ พระมหาเทวีจระประภา เพื่อจะ
เกลี้ยกล่อมให้พระมหาเทวีเข้าข้างพม่าช่วยทำศึกกับกรุงศรี-
อยุธยา หรือ อย่างน้อยก็ขอให้กองทัพพม่าได้อาศัยแผ่นดิน
ลานนาเป็นที่พักพลก่อนยกไปตีกรุงศรีอยุธยา แต่ความ
มุ่งหมายของกษัตริย์พม่าในครั้งนั้นไม่เป็นผลสำเร็จ โดย
พระมหาเทวีทรงดำเนินนโยบายการเมือรบแบบเหยียบเรือสอง
แคมกล่าวคือ ทรงคบทั้งพม่า และไทยอยุธยาไปพร้อมๆ กัน

ส่วนการสร้างเจดีย์หลวงนั้น ปรากฏหลักฐานตาม
ตำนานเมืองเชียงใหม่ และพงศาวดารโยนก มติต้องกันว่า
เริ่มต้นก่อสร้าง เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๙๕๔ ในรัชกาลของ
พระเจ้าแสนเมืองมา หรือ พระเจ้าลักษณะบุรฉัตร กษัตริย์
องค์ที่ ๙ ของลานนาไทย ผู้ทรงเป็นราชโอรสของพระเจ้า
ติอณา หรือ กิลนา ผู้ทรงสร้างพระเจดีย์บรมพุทธรูปพระบรม -

สาริกษาคของพระบรมศาสดา อันเป็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์
และสำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของราชอาณาจักรล้านนาไทย สาเหตุ
ที่สร้างพระเจดีย์หลวงนั้น ปราภตามตำนานเมืองเชียงใหม่
และพงศาวดารโยนกว่า มีพ่อค้าชาวเชียงใหม่พวกหนึ่ง
เดินทางไปค้าขายถึงในประเทศ ขากลับเดินทางมากำลังคืน
อยู่ได้ไม้โครขต้นหนึ่ง ครั้นเวลาสองยามมีรุกขเทวดา
ลำเตงตัวให้ปราภแก่พ่อค้าพวกนั้นประกาศว่า พระองค์คือ
พระเจ้ากือนา เมื่อสิ้นพระชนม์ชีพแล้วมาเป็นรุกขเทวดา
ประจำอยู่ที่ไม้โครขต้นนี้ และรุกขเทวดาได้สั่งพ่อค้าให้
กราบทูลพระเจ้าแสนเมืองมา ให้สร้างพระเจดีย์ขึ้นท่ามกลาง
เมืองเชียงใหม่ ให้สูงพอมองเห็นได้ในระยะไกล ๒๐๐๐ วา
(๓๐๐ เส้น) แล้วอุทิศส่วนกุศลไปให้รุกขเทวดากือนาเพื่อจะ
ได้จุติไปสู่เทวโลก พระเจ้าแสนเมืองมา จึงโปรดให้สร้าง
พระเจดีย์ขึ้นก่อฐานเป็นสี่เหลี่ยม จตุรัสกว้างด้านละ ๖ วา
แต่ยังไม่ทันองค์พระเจดีย์เสร็จ ก็สิ้นรัชกาลของพระเจ้าแสน
เมืองมา

พระเจ้าสามฝั่งแกน หรือ พระเจ้าสามพระยงค์ แม่
ในราชโอรสได้ครองนครเชียงใหม่ต่อไป โปรดให้สร้างพระ
เจดีย์ของพระราชบิดาต่อจนเสร็จ มีส่วนสูงเพียง ๑๒ วา
เท่านั้น ต่อมาถึงรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชกษัตริย์องค์
ที่ ๑๑ ของนครเชียงใหม่ และเป็นราชนัดดาของพระเจ้าแสน
เมืองมา โปรดให้เสริมสร้างพระเจดีย์ลักษณะปรางค์มโดย
ให้ขยายฐานออกไปกว้างด้านละ ๓๕ วา เพื่อส่วนสูงขึ้น
ไปอีก ๓๓ วา เป็นสูง ๔๕ วา เมื่อ พ.ศ. ๑๙๙๗ ทำให้
เจดีย์องค์นี้มองเห็นได้ในระยะไกลถึง ๒,๐๐๐ วาจริงๆ

หลักฐานจากตำนานเมืองเชียงใหม่ และ —
พงศาวดารโยนก

เรื่องของวัดกุเต้า ตามที่ปรากฏหลักฐานอยู่ใน
ตำนานเมืองเชียงใหม่ และพงศาวดารโยนกมีอยู่ว่า

ในแผ่นดินของพระยอดเชียงราย เจ้านครเชียงใหม่
มีราชบุตรภรรยาเมืองไต (กรุงศรีอยุธยา) คนหนึ่ง ชื่อ -
สุริยวงศ์บวชเป็นภิกษุขึ้นมาอยู่ ณ วัดเวฬุวัน^๕กุเต้า หัวเวียง
เชียงใหม่ เป็นที่ขอบพอรักใคร่กับท้าวเอื้อยหอชวางราช
บุตรของพระเจ้าติโลกราช ท้าวเอื้อยรู้ว่า พระภิกษุสุริยวงศ์
นั้น อยากได้พระแก้วขาว (พระเสด็จมณีนัดเชียงใหม่) ซึ่ง
ประดิษฐานอยู่ ณ หอพระแก้ว ท้าวเอื้อยหอชวางจึงแก้ง
ได้กลเป็นบ่าวใช้ขออาราธนาพระแก้วขาวมา ณ เรือนแห่ง
ตน อยู่มาหลายวัน พันจุฬา ผู้รักษา (หอพระแก้ว) มา
เตือน ท้าวเอื้อย ก็ให้ทองคำพันหนึ่งเป็นสินบนห้ามปากเสียง
พันจุฬาฯ เลยไม่ทวงถามต่อไป ท้าวเอื้อย จึงเชิญพระ
แก้วเข้าไว้ดูบ (ผอบ) คลุมถุงปิดสนิทดีแล้วก็ส่งให้อ้ายกอน
ทาสนำไปถวายแก่พระภิกษุสุริยวงศ์ ฯ จึงเอาไม้ประเดือ -
ปล้องมาเป็นองค์พระสวมคลุมพระแก้วไว้แล้วพาหนีไปเมือง
ไต ครั้นอยู่มา พระยอดเชียงราย สร้างวัดตะโปธารามรับ

ทอดหลวงสำเร็จแล้วจะเชิญมณฑปพระแก้วไปไว้ ณ วัดที่
สร้างใหม่ จึงทราบข่าวพระแก้วหายไประยะไค้ความจาก
อ้ายกุน (อ้ายกอน) ทาสท้าวเอื้อยว่า ท้าวเอื้อยส่งให้พระ
ราชได้ไปตกอยุธยา จึงแต่งราชสาสน์และเครื่องราชบรรณา
การไปถวายพระเจ้ากรุงศรีอยุธยาขอคืนพระแก้ว พระเจ้า
กรุงศรีอยุธยา (สมเด็จพระรามาธิบดี ที่ ๒) ตอบพระราช -
สาสน์มาว่า สืบหาไม่ได้ความ พระยอดเชียงรายจึงยกกอง
ทัพหลวงลงไปกรุงศรีอยุธยา ตั้งทัพอยู่ได้เดือนหนึ่งจึงได้พระ
แก้วคืน แล้วก็เลิกทัพกลับคืนมานครเชียงใหม่

ที่อ้างตำนานเมืองเชียงใหม่ กับพงศาวดารโยนกมา
ในที่นี้ มิใช่ประสงค์จะพูดถึงเรื่องของพระเสด็จมณีนี หรือ
พระแก้วขาวที่วัดเชียงมั่น หากแต่ประสงค์จะหาหลักฐาน
เรื่องอายุของวัดเวฬุวันกู่เต้าว่า มีมาแล้วนานเท่าไร อัน
พระยอดเชียงราย กษัตริย์องค์ที่ ๑๒ ของนครเชียงใหม่ องค์
นี้ เป็นราชโอรสของเจ้าราชบุตรบุญเรือน ซึ่งเป็นราชโอรส

องค์เดียวของพระเจ้าติโลกราช ที่ประสูติจากพระมเหสีเจ้า
ราชบุตรบุญเรือง ครองเมืองเชียงราย อยู่มาพระบิดามี
ความผิดให้เนรเทศไปไว้เมืองน้อย (อยู่ในท้องที่อำเภอฮอด
ในปัจจุบัน) ภายหลังก็ปลงพระชนม์เสีย พ่อท้าวบุญเรือง
มีราชบุตรองค์หนึ่งชื่อ พ่อท้าวยอดเชียงราย เกิดที่เมืองเชียง-
ราย เมื่อศักราช ๘๑๘ ปีชวดอัฐศก (พ. ศ. ๑๙๙๙) เสด็จ
เข้ามาตั้งราชวงศ์พร้อมกันยก พระยอดเชียงราย ราช-
นัดดาขึ้นเถลิงราชสมบัติเป็น พระมหाराชเจ้านครพิงค์เชียง-
ใหม่ สืบพระวงศ์ต่อไป ได้ตั้งการราชาภิเษกในวันจันทร์
เพ็ญ เดือนแปด ปีมะแมนพศก (จุลศักราช ๘๔๙ ตรงกับ
พ.ศ. ๒๐๓๐) พระยอดเชียงรายองค์นี้ ในชินกาลมาลีปกรณ์
เรียก ช้างรายครรรราช แปลว่าได้ราชสมบัติพระชนม์ได้ ๓๓
ปี แต่ในตำนานเมืองเชียงใหม่ว่า พระชนม์ ๓๒ ปี พระ
ยอดเชียงรายครองราชสมบัติอยู่ ๘ ปี ถึง พ.ศ. ๒๐๓๘ ก็ทรง
เวนราชสมบัติให้แก่รัตนราชกุมาร หรือ พ่อท้าวแก้ว ราช-
โอรสองค์ใหญ่คือ พระเมืองแก้ว ปกครองต่อไป

ไม่มีหลักฐานในตำนานเมืองเชียงใหม่ และใน
พงศาวดารโยนกกล่าวถึงเรื่องการสร้างวัดเวฬุวันกู่เต้าไว้เลย
แต่ถ้าเอาเพียงในรัชกาลของ พระยอด เชียงราย ปีแรก คือ
พ.ศ. ๒๐๓๐ มาจนถึงปัจจุบันก็จะเห็นได้ว่า อายุของพระ
อารามแห่งนี้จนถึง ๕๘๓ ปี นับว่า เป็นวัดโบราณเก่าแก่
ได้แล้ว แต่เชื่อได้ว่า วัดนี้น่าจะมีมาก่อนสมัยของพระยอด
เชียงราย หรือ อาจมีมาก่อนรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราช—
คือ ก่อน พ.ศ. ๑๕๘๕ ก็ได้ อนึ่งชื่อวัดเวฬุวันอันแปลว่า
วัดป่าไผ่นั้นปรากฏอยู่ในตำนานเมืองเชียงใหม่และพงศาวดาร
โยนกสองวัดด้วยกัน คือ วัดเวฬุวันกู่เต้า กับ วัดเวฬุวัน
มหาวิหาร เฉพาะวัดหลังนี้ พระเมืองแก้วกษัตริย์เชียงใหม่
องค์ที่ ๑๓ ทรงรื้อปราสาทของพระบิดามาสร้างเป็นมณฑป
ของวัด เมื่อวันพุธ เดือนอ้าย แรมค่ำหนึ่ง ปีชวด อัฐศก
จุลศักราช ๘๗๘ (ตรงกับ พ.ศ. ๒๐๕๘) ให้เป็นที่จำพรรษา
ของพระรัตนปัญญา ผู้เจนาคัมภีร์ชินกาลมาลีปกรณ์ ทำให้
วัดนามขอเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วัดตำหนักเมือง เอาปราสาท
มาสร้าง

เรื่องพระเจดีย์กู่เต้า

ความสำคัญของวัดกู่เต้าในปัจจุบัน มีชื่ออยู่ที่ตัววัด เพราะตัววัดได้สร้างขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๗ ในสมัยของพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ ๖ ในราชสกุล ณ เชียงใหม่ เมื่อคราวทรงยกยอดฉัตรพระเจดีย์กู่เต้าที่ถูกอสุนีบาตหักชั้นใหม่ ฝีมือในการก่อสร้างอาจไม่ประณีตงดงามเท่าเทียมกับของเก่าได้ เมื่อตัววัดขาดความสำคัญในด้านโบราณวัตถุไป เจดีย์รูปทรงประหลาดในวัดจึงกลับมีความสำคัญยิ่งขึ้นเป็นที่เชิดหน้าชูตาของวัด รูปของพระเจดีย์องค์นี้เคยปรากฏอยู่ในแผนที่โบราณวัตถุ และปูชนียวัตถุของประเทศไทย และในเรื่องเที่ยวตามทางรถไฟของการรถไฟแห่งประเทศไทย ในสมัยที่ยังเป็นกรมรถไฟหลวง เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหมู่นักทัศนาจรทั้งที่เป็นชาวไทย และชาวต่างประเทศ และเป็นเจดีย์ที่

ชั้นตะเบียนเป็นโบราณสถาน และโบราณวัตถุของกรมศิลปา
กรด้วย แต่น่าเสียดายที่การสร้างพระเจดีย์อันงดงามและ
แปลกประหลาดองค์นี้ไม่ปรากฏว่า ใครเป็นผู้สร้าง และ
สร้างขึ้นเมื่อใดในตำนานเมืองเชียงใหม่ และพงศาวดาร
โยนกเลย แต่ยังเคราะห์ดีที่มีหลักฐานอยู่ในพงศาวดารพม่า
ฉบับหนึ่งในจำนวนสี่ฉบับ กล่าวถึงเรื่องการสร้างพระเจดีย์
องค์นี้ไว้อย่างดังต่อไปนี้ เป็นที่บรรจุพระอัฐิ และพระอังคาร
ธาตุของพระมหाराชเมิงชานรธามังคย์ ซึ่งเป็นราชโอรสองค์
หนึ่งของพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองซึ่งมาครองเมืองเชียงใหม่
แทนนางพระยาราชเทวี หรือ นางพญาวิสุทธิเทวี ซึ่งสิ้น
พระชนม์ชีพลง เมื่อ พ.ศ. ๒๑๒๓ เรื่องที่พระเจ้าบุเรงนอง
ทรงแต่งตั้งพระราชบุตรมาครองเมืองเชียงใหม่ นั้น ทั้งตำ
นานเมืองเชียงใหม่ และพงศาวดารโยนกยุติต้องกันว่า

ลุดักราช ๕๔๑ (พ.ศ. ๒๑๒๒) สมเด็จพระเจ้า
กรุงหงสาวดี ทรงให้เจ้าเมิงชานรธามังคย์ ผู้ครองเมือง
สวะถิ มาครองเมืองเชียงใหม่

ตามพงศาวดารพม่าว่า บุเรงนองให้ลูกชื่อนาราวดี
เมง เรียกกันว่า เจ้าฟ้าสารวดี เพราะเหตุที่เป็นเจ้าเมือง
สารวดีมาครองเมืองเชียงใหม่ ในคริสต์ศักราช ๑๕๗๘ (ตรงกับ พ.ศ. ๒๑๒๑) พอเม็งขานรนามังคย มาครองเมือง
เชียงใหม่ ในฐานะเป็นเจ้าประเทศราชของพม่าได้หกปี กรุง
ศรีอยุธยาซึ่งตกเป็นประเทศราชของพม่ามาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๑๑๒
ก็สละแตกของพม่าตั้งแข็งเมืองเป็นเอกราชเนื่องจากพระเจ้า
บุเรงนองสวรรคตลงใน พ.ศ. ๒๑๑๕ และเกิดเรื่องยุ่งเหยิง
ขึ้นในประเทศพม่า ระหว่างราชบุตรของพระเจ้าบุเรงนองกับ
ราชบุตรเขยซึ่งปกครองเมืองอังวะ ใน พ.ศ. ๒๑๒๗ การ
วิวาทบาดหมางระหว่างเจ้าพม่าสองพระองค์นี้ ช่วยให้กรุง
ศรีอยุธยาทำการแข็งข้อไม่ยอมอยู่ในอำนาจของพม่ากษัตริย์
พม่าองค์ใหม่รีบสั่งให้เม็งขานรอา มหาราชเชียงใหม่ยก
ไปตีกรุงศรีอยุธยาทางด้านเหนือ สมทบกับกองทัพของพญา
พะสุมซึ่งยกเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาทางด้านตะวันตก แต่กองทัพ
พม่าทั้งสองนี้ มิได้ยกเข้าตีพร้อม ๆ กันทั้งสองด้าน คือ กอง

ทัพเจ้าเมืองพะลัม มาถึงก่อนเลยยกเข้าตีก่อนไม่รอกอง
ทัพเชียงใหม่ เลยถูกตีแตกพ่ายยับเยินไปก่อน กองทัพ
ของพระมหाराชเชียงใหม่ยกมาถึงภายหลัง แต่ก็ถูกกองทัพ
อยุธยาตีแตกถอยกลับไปที่อื่นเช่นกัน ความปราชัยของ
พม่าครั้งนั้นนอกจากจะสร้างความอับอายให้แก่กษัตริย์องค์ใหม่
แล้ว ยังเป็นเหตุให้เกิดการแตกร้างชนระหว่างกรุงหงสาวดี
กับนครเชียงใหม่อีกด้วย และต่อมาเมื่อทางฝ่ายพม่าปราชัย
กรุงศรีอยุธยาไม่สำเร็จ กลับถูกฝ่ายไทยยกกองทัพเข้ามารุก
รานในเขตแดนของพม่า ความบาดหมางระหว่างกษัตริย์
พม่ากับเชื้อสายกษัตริย์ราชพระอนุชาต่างพระชนนี คือ พระมหา
ราชเชียงใหม่ก็ยิ่งรุนแรงขึ้นแล้ว ที่สุดเมืองชานรฆามังคย ผู้
ครองนครเชียงใหม่ ก็ตัดญาติกับพระเจ้าหงสาวดีนั้นจนรุนแรง
เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๕ ด้วยการยอมสวามิภักดิ์ต่อสมเด็จพระ
มหाराช แห่งกรุงศรีอยุธยา และไม่ยอมอยู่ในอำนาจของ
กษัตริย์พม่าอีกต่อไป ผลของการตัดญาติในครั้งนั้นทำให้
เมืองชานรฆามังคย ตลอดจนพระอนุชา และพระราชโอรส ไม่

จากกลบคนบิดภูมิได้อีก และเมื่อสิ้นพระชนม์ชีพแล้วมิ่งช่วย
เทวราช ธนุชา ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกษัตริย์กรุงศรีอยุธยา
ให้เป็นพระมหาราชเชียงใหม่ ได้จัดการถวายพระเพลิง
ศพของพระศพของเมืองชานรธามังคย์ ทิวตเวพูนุกูเต้า แล้วก่อ
พระเจดีย์กูเต้าบรรจุนิธิ และพระอังคารธาตุของพระเชษฐา
ไว้ เมื่อ พ.ศ. ๒๑๕๖ เรื่องการก่อสร้างพระเจดีย์รูปพระ
หลาดนมหลักฐานปรากฏอยู่ในพงศาวดารพม่าเท่านั้น

เมืองชานรธามังคย์นี้ในหนังสือเรื่องไทยรบพม่า ของ
สมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่าราชานุกาฬเรียก มังนรธาธิ และ
สิ้นพระชนม์ชีพในปลายรัชการของสมเด็จพระนเรศวรมหา
ราช (สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สวรรคตที่เมืองหาง หรือ
เมืองหางหลวงในดินแดนไทยใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๑๔๘) เรื่อง
นี้สวรรคตของ เมืองชานรธามังคย์ ในเรื่องไทยรบพม่านี้ แตก
ต่างไปจากตำนานเมืองเชียงใหม่ กับพงศาวดารโยนก
ซึ่งทั้งตำนานเมืองเชียงใหม่ และพงศาวดารโยนก ว่า
เมืองชานรธามังคย์ พินาลัย เมื่อจุลศักราช ๙๖๘ (ตรงกับ -

พ.ศ. ๒๓๕๐) แต่ในพงศาวดารพม่าว่า เจ้าฟ้าสารวัดพรา
ลย ฦ เมืองเชียงใหม่ เมื่อคริสต์ศักราช ๑๖๑๓ (ตรงกับ
พ.ศ. ๒๓๕๖) ซึ่งน่าจะถูกต้องกว่าหนังสือเรื่องไทยรบพม่า
และตำนานเมืองเชียงใหม่ กับ พงศาวดารโยนก

อันพระมหाराชเชียงใหม่ เมื่อนรธามังคยนั้นตำนาน
เมืองเชียงใหม่ พงศาวดารโยนก พงศาวดารพม่า และหนังสือ
เรื่องไทยรบพม่า ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ
ล้วนยุติตรงกันว่า เป็นราชบุตรองค์หนึ่งของพระเจ้าหงสาวดี
บุเรงนอง แต่ทางฝ่ายพระราชมารดา หาปรากฏในตำนาน
และพงศาวดารว่า เป็นใครมาจากไหนไม่ แต่ตามปกติชาว
เชียงใหม่นั้นมีความเคารพ และนิยมเจ้านายที่สืบเชื้อสายมา
จากพ่อขุนเม็งรายเท่านั้น และการสืบสายโลหิตนั้น ก็มีได้
จำกัดว่าจะสืบจากทางฝ่ายชาย หรือ ฝ่ายหญิง หากมิใช่
มีสายโลหิตของพ่อขุนเม็งราย ชาวเชียงใหม่ และชาวลาน
นาไทย จะรวมกำลังกันต่อต้านอย่างแข็งขัน ไม่ยอมให้ปก

ครองเมืองอยู่อย่างสงบได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ทำให้ผู้เขียน
เกิดความสงสัยที่ เมืองขามเฒ่ามั่งคั่ง และราชอนุชาคือ มัง—
ชวยเทา ตลอดจนราชบุตรของเมืองขามเฒ่ามั่งคั่ง สามารถ
ปกครองบ้านเมืองอยู่ได้อย่างสงบสุข จึงพยายามสืบหาหลัก
ฐานทุกวิถีทางว่า เมืองขามเฒ่ามั่งคั่ง เป็นเชื้อสายของท่าน
พ่อขุนเม็งรายหรือไม่ โดยเฉพาะทางฝ่ายพระราชมารดา
ก่อน ที่จะ กล่าว ถึง หลัก ฐานทาง ฝ่าย พระ ราชา มารดา ของ
มังนรธาขอ ท่านผู้อ่านควรทราบข้อเท็จจริงไว้ประการ
หนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องที่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกกองทัพ
ใหญ่เข้ามาปราบพระเจ้าเมกุฏิสุทธิวงศ์ จับตัวได้แล้ว
ทรงนำเอาไปกักขังไว้ ณ นครหงสาวดี และได้ทรงแต่งตั้ง
นางพญาวิสุทธิเทวี ขึ้นปกครองเมืองเชียงใหม่แทนต่อไป
และเมื่อนางพญาองค์นี้ สิ้นพระชนม์ชีพลงใน พ.ศ. ๒๑๒๑
ทั้งตำนานเมืองเชียงใหม่ และพงศาวดารโยนก ต่างระบุว่า
สิ้นราชวงศ์เม็งรายเพียงเท่านั้น

การที่ตำนานเมืองเชียงใหม่ กับพงศาวดารโยนก
ระบุว่า สันราชวงศ์เม็งรายนั้น จะตีความหมายเป็นอย่างอื่น
ไม่ได้ นอกจากนางพญาวิสุทธิเทวี เป็นเจ้าหญิงในราชวงศ์
เม็งรายองค์สุดท้าย เมื่อตีความหมายอย่างนี้ ทำให้การ
ค้นหาเค้าเงื่อนว่า นางพญาองค์เป็นราชธิดาของใครง่าย
ขึ้น เพราะกษัตริย์ล้านนาไทยในราชวงศ์พ่อขุนเม็งราย ที่
มีพระราชธิดาหลายองค์เท่าที่ปรากฏในตำนานเมืองเชียงใหม่
และพงศาวดารโยนก มีอยู่เพียงองค์เดียวเท่านั้น คือ พระ—
เมืองเกษ กษัตริย์ลำดับที่ ๑๔ ของล้านนาไทย ซึ่งพระ
ราชธิดาองค์ใหญ่เป็นมเหสีของกษัตริย์ล้านช้างองค์หนึ่งราช
ธิดาองค์ที่สอง คือ พระมหาเทวีจระประภา ได้เป็นกษัตริย์
ปกครองเมืองเชียงใหม่ องค์ที่สาม กับ ที่สี่ คือ พระนาง
ตณทิพย์ กับ พระนางตณคำ เป็นพระมเหสีฝ่ายขวา และฝ่าย
ซ้ายของเจ้าเชษฐวงศ์ รัชทายาทล้านช้าง ซึ่งเป็นพระราช
บุตรของเชษฐภักินี องค์ใหญ่ (เจ้าเชษฐวงศ์เป็นราชบุตร
ของพี่สาวคนใหญ่) และนางพญาวิสุทธิเทวี น่าจะเป็นราช

ธิดาอีกองค์หนึ่งของพระเมืองเกษ ซึ่งพระเจ้าบุเรงนองคงจะ
รับเอาไปเป็นพระชายา แต่คราวที่ได้เมืองเชียงใหม่ครั้งแรก
เมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๑

เรื่องเกี่ยวกับนางพญาวิสุทธิเทวี กับ เจ้าฟ้าสารวดี
มังนรธาซ้อนนั้นปรากฏอยู่ในสมุดข่อยเขียนเป็นโคลง & สุกภาพ
โดยกวีไม่ปรากฏชื่อ กล่าวถึงตอนที่พระเจ้าบุเรงนองมา
ปราบพระเจ้าเมกุฏสุทโธวงศ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๗ ว่า

ได้แล้วพิเศกท้าว	เทวี
เป็นแม่มั่งทราศร	เร่งเร่ง
เมืองมवलส่วนสินม	ตามแต่ เคิมเว
บ่ถอดถอนบนเบือง	ว่องไว้วางมवल

ท้าวเทวีในโคลงบทนั้นก็คือ นางพญาวิสุทธิเทวี นั้น
เอง และมั่งทราก็น่าจะเป็น เมืองชานรธามังคย หรือ มั่งชา-
นรธามังคย ไม่ใช่คนอื่น

ครนเมื่อนางพญาวสุทธเทว สนมพระชนมแล้ว พระ
เจ้าบุเรงนอง จักรพรรดิแห่งเจ้าฟ้าสุวรรณภูมิ มังนรธาช่อชน
ครองเมืองเชียงใหม่แทน ปราบตามโคลงอีกตามบทข้าง
ล่างว่า

ลูกนัยกเจืองเจ้า	สาวถิ
นรตรามังช่อศรี	ลูกฟ้า
มาเสวยราชธานี	แทนแทน พระนั

โดยอาศัยที่มังนรธาช่อ เป็นราชันต์ดาของพระเมือง
เกษ นับเนื่องในสายพระโลหิตของพ่อขุนเม็งราย จึงเป็นที่
เคารพนับถือของชาวเชียงใหม่ และชาวลานนาไทยปกครอง
บ้านเมืองอยู่ได้อย่างสงบสุข

อนึ่งโคลงเรื่องมังทราตเมืองเชียงใหม่นี้ บอกคักราช
ไว้ว่า เขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๗ ภายหลังมังนรธาช่อ พินาศ

เพียงตอมี ย่อมพอเชื่อถือได้ว่า กวีชาวลานนาผู้นั้นคงจะได้
เห็นเหตุการณ์ตลอดจนเคยเห็นตัว มังนรธาช่อ อย่างแน่นอน
ปราศจากข้อสงสัยพออนุมานได้ว่า เป็นความจริงอันถูกต้อง

รูปทรงของพระเจดีย์กู่เต้า

พระเจดีย์มีรูปทรงกลมทำเป็น ๕ ลูกเรียงซ้อน
กัน ลูกใหญ่ที่สุดอยู่ชั้นล่างติดฐานเจดีย์ และลูกที่ ๕
อันเป็นลูกเล็กที่สุดอยู่ชั้นบนติดกับฉัตรยอดเจดีย์ จัด
ตั้งแต่ฐานเจดีย์ถึงลูกที่ ๕ ที่ติดกับยอดฉัตรสูงประมาณ
๒๓ วา ที่ลูกทรงกลมองค์เจดีย์ประดับลวดลายบนนั้น
ฝีมือประณีต แต่ลูกล่างสุดลวดลายที่ประดับไว้หลุด
หายไปบ้างแล้ว

หากพิจารณาดูรูปทรงขององค์เจดีย์ประกอบเข้ากับ
ชื่อที่เรียก คือ เจดีย์กู่เต้า โดยเฉพาะคำว่า “กู่” หมายถึง

ถึงกับบรรจุกระดูก หรือ เป็นที่เผาศพ ส่วนคำว่า “เต้า”
หมายถึงน้ำเต้า ถ้าแปลความหมายของคำว่า “กุ่มเต้า”
รวมกันทั้งสองคำก็จะหมายความว่า บรรจุกระดูก หรือเต้าที่
เผาศพรูปน้ำเต้า แต่ถ้าพิจารณาให้ถี่ถ้วนจริงๆ ลูกทรง
กลมมน ก็คล้ายกับบาตร & ใบคว่ำซ้อนกันเรียงตามลำดับ
จากใบใหญ่ที่สุดขึ้นไปจนถึงใบเล็กที่สุด และบาตร & ใบ
นี้เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้าองค์ละใบ บาตร & ใบ ก็
หมายถึงมีพระพุทธเจ้า & พระองค์ ดังนั้น ยุคปัจจุบันนี้
จึงเรียกว่า กัมภีร์วิญญู หรือ ภัทรกัมป์ จะมีพระพุทธเจ้าตรัสรู้
รวมทั้งหมด & พระองค์ด้วยกัน และมีพระพุทธเจ้าตรัสรู้มา
แล้ว & พระองค์ คือ พระกกุสันโธ, พระโกนาคมน, พระ
พุทธกัสสป, และพระสมณโคตม, ขณะนั้นพวกเราชาวพุทธ
อยู่ในระยะพุทธศาสนาของพระสมณโคตม หรือ พระโคตม
ส่วนพระพุทธเจ้าองค์ที่จะมาตรัสรู้ต่อไป คือ พระศรีอริย
เมตไตรย หรือ พระศรีอริย

อนึ่งรูปพระเจดีย์ทรงบาตรคว่ำ^๕ เป็นรูปทรงพระ
เจดีย์แบบสันจิสมี^๔พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งประเทศอินเดีย
ซึ่งโปรดให้สร้างไว้มากมาย ในตอนที่พระองค์ทรงเผยแพร่
พระพุทธศาสนาออกไปอย่างกว้างขวางทั่วชมพูทวีป ซึ่งรูป
ทรงเจดีย์แบบนยงมีอยู่ที่พุทธคยา อันเป็นสถานที่ตรัสรู้ของ
พระสมณโคตม และที่เมืองสันจิปประเทศอินเดีย ส่วน
ในประเทศไทยนั้น มีอยู่ภายในองค์พระเจดีย์ใหญ่ที่จังหวัด
นครปฐม

อย่างไรก็ตาม ควรสรรเสริญนายช่างพม่าที่น่า
เอาทรงเจดีย์แบบนี้ มาประดิษฐ์คิดสร้างเป็นองค์เจดีย์
คู่เต้าอย่างงดงาม ยากที่จะหาเจดีย์แห่งใดเสมอเหมือน
และว่าได้บรรจุพระบรมธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไว้ในพระเจดีย์องค์นี้อีกด้วยสมควรเป็นที่สักการะบูชา
ของพุทธศาสนิกชน เพื่อจะได้ประสบผลอันพึง
ปรารถนา คือ จิตุพิชิตพรมงคลแก่ตน. □